

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Savolainen, J. (2020) Ylisukupolvista kuormaa helpottamassa – ryhmätoimintaa yläkoulujen arjessa. TAMK-blogi, 14.12.2020.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/opiskelu/ylisukupolvista-kuormaa-helpottamassa-ryhmatoimintaa-ylakoulujen-arjessa/>

Ylisukupolvista kuormaa helpottamassa – ryhmätoimintaa yläkoulujen arjessa

14.12.2020 — Arja Hautala

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tampereen ammattikorkeakoulu on hanketoiminnallaan mukana tukemassa yhteiskuntaamme monin tavoin. Eläytyen osalliseksi -hankkeessa vähennetään ylisukupolvista kuormaa toimimalla nuorten kanssa yläkoulun ja toisen asteen rajapinnoilla. Kyseinen ajanjakso on suunnannäyttävä nuoren elämään ja yhteiskuntaan integroitumiseen. Silloin tehdään nuoren elämän tärkeimpiä päätöksiä jatkokoulutukseen liittyen. Ryhmätoimintana toteutetut kohtaamiset ovat opettaneet paljon sekä hanketoimijoille että nuorille.

Yhdessä tekemisessä on voimaa

Nuorten elämässä tapahtuu paljon, toisinaan sellaista, jossa nuoren tukiverkon ja luotettavien aikuisten merkitys korostuu. Nuorisobarometrit (Myllyniemi 2017; Haikkola & Myllyniemi 2020) osoittavat selvästi, että tärkeä turvallisuuden ja luottamuksen lähde nuorelle on hänen oma lähipiirinsä sekä perheensä. Luottamus on yhteydessä yhteisön kulttuuriin ja kokemuksiin sekä yhdessä kehittymiseen ja oppimiseen. Luottamuksen rakentuminen ihmisten välillä vaatii sen, että ollaan konkreettisesti tekemisissä toisten kanssa. Yksi nuoren elämän vaikuttavimmista vuorovaikutusympäristöistä onkin koulu.

Peruskoulun loppuvaihe sekä toiselle asteelle astuminen ovat nuorille aikaa, jolloin kouluun liittyvät ihmissuhteet ovat erityisen tärkeitä. Niillä on merkitystä kokonaisvaltaisen kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta (Linnakylä & Malin 2008). Vertaissuhteilla on todettu olevan merkitystä myös koulumotivaation, yhteenkuuluvuuden tunteen kehittymisen sekä yhteiskuntaan integroitumisen suhteen (Rutter & Maughan 2002; Salmivalli 2005; Linnakylä & Välijärvi 2005).

Ryhmätoimintaa koulujen arjessa

Eläytyen osalliseksi -hankkeessa toimintaan haetaan asiakaslähtöisyyttä sillä, että hankkeen ryhmätoiminnan suunnitteluun otetaan mukaan siihen osallistuvat nuoret. Toimintaa myös kohdistetaan nuorille, jotka eivät vielä ole muiden tukimuotojen piirissä. Näin ollen kunkin ryhmän toiminta muodostuu omanlaisekseen ja olemme voineet ryhmiä ohjatessamme huomioida aina kunkin osallistujajoukon tarpeet entistä paremmin.

Hankkeessa on ennen ryhmätoiminnan aloittamista perehdytty aiempien ESR-hankkeiden käyttämiin ja kehitämiin interventioihin, ja muodostettu ymmärrystä siitä millainen toiminta on nuoria tukenut. Lisäksi hanke tarjoaa mahdollisuutta työnohjaukselliseen tukeen ryhmätoimintaan osallistuvien koulujen henkilökunnalle. Ryhmätoiminnan aluksi sovittuna ovat ainoastaan reunaehdot, joiden mukaisesti yksi ryhmäkokonaisuus kestää n. 12 viikkoa, tapaamiset pyritään pitämään viikoittain ja ryhmäkokoon on n. 15 henkeä. Yhden ryhmäkerran olisi tarkoitus olla n. 3 – 4 tunnin mittainen, mutta käytännössä ryhmien kestoajat ovat vaihdelleet tunnista kahdeksaan tuntiin. Ryhmien sisällöllinen osuus rakennetaan yhdessä ryhmäläisten kanssa.

Hankkeen ryhmiä on toteutettu sekä Saskyn toimipisteissä, että Tampereen perusopetuksessa. Tampereen peruskouluissa ryhmiä on tänä syksynä toteutettu viidellä eri koululla kuuden eri nuorisoryhmän kanssa. Ryhmien koot ovat vaihdelleet viidestä kahdeksantoista nuoreen. Myös toteutustavat ovat vaihdelleet koulu- ja ryhmäkohtaisesti. Erilaisia toteutusmalleja ovat olleet kutsuryhmät, joiden osallistajat ovat olleet eri luokilta, sekä kokonaisen luokan muodostama ryhmä.

Osa ryhmistä on toiminut lukujärjestyksen sisällä siten, että ryhmämme on ollut tarjolla valinnaisaineena tai osana eri aineiden opetusta. Myös mallia, jossa ryhmä toteutuu osittain tai kokonaan lukujärjestyksen ulkopuolella on toteutettu. Ryhmään osallistumismahdollisuutta on markkinoitu kouluilla yhteistyössä niiden henkilöstön kanssa joko avoimesti kaikille, tietyille luokille tai tietyille oppilaille. Ryhmäkertojen kestoajat ovat vaihdelleet tunnista kahdeksaan tuntiin, ja niissä on ollut vaihteluja ryhmien sisäisesti.

Yhteinen suunnittelu ja avoin vuorovaikutus luottamusta synnyttämässä

Eri koulujen kanssa asioista sopiessa ja käytännön järjestelyjä tehdessä on viestintä ja avoimuus koulun johdon ja henkilökunnan kanssa korostunut. Koulu instituutiona on varsin muodollinen ja hallinnollinen systeemi, joten asioihin ja päätöksiin on varattava riittävästi aikaa. Pelisäännöt tulee tehdä selkeiksi ja käytännöistä sovittava hyvissä ajoin. Ryhmätoiminnan ollessa käynnissä joustavuutta mahdollisiin muutoksiin on tällöin helpompi tehdä. Koulujen opetushenkilökunnan kanssa on neuvoteltu etenkin sellaisten ryhmien osalta, joissa ryhmätoimintaa järjestetään lukujärjestyksen sisällä. Tällöin olemme voineet huomioida ryhmän alle jääneiden oppiaineiden tavoitteita ja tuoda niiden mukaisia asioita osaksi ryhmää.

Ryhmään osallistuvien nuorten kanssa sisällön suunnittelu aloitetaan ensimmäisellä tapaamiskerralla. Nuorten kanssa keskustellaan heidän tärkeiksi kokemistaan asioista ja toiveistaan ryhmään liittyen. Yhteisesti tärkeiksi koettuja teemoja, joita ovat olleet

esimerkiksi tunteet, yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, perhesuhteet, tulevaisuus ja jatko-opinnot, lähdetään yhdessä nuorten kanssa käsittelemään ryhmän edetessä. Nuorten kokemuksia toimintaan osallistumisesta on kartoitettu kunkin ryhmän osalta.

Palautteen perusteella nuoret osallistuvat ryhmätoimintaan etenkin ryhmässä käsiteltävien asioiden sekä toiminnallisuuden vuoksi. Jotkin kertoivat syyksi myös sen, etteivät jaksaa olla oppitunneilla, tai sen, että ryhmä tarjoaa tauon muulle koulupäivälle ja auttaa jaksamaan tulemaan kouluun. Ryhmään osallistuminen on nuorten mukaan auttanut sosiaalisten taitojen kehittymisessä, ryhmässä on ollut rauhallisempaa ja siellä käydyt keskustelut koettu helpommiksi kuin oman luokan kanssa. Lisäksi osallistumisen on koettu antaneen tietoa elämästä ja saaneen pohtimaan mitä tehdä peruskoulun jälkeen. Hanketyöntekijöille palautteet, kuten: ”Tämä on ryhmä, jossa ei tuomita” ja ”Päivinä, jona on ryhmä, jaksaa paremmin”, ovat tuoneet parhaan mahdollisen kiitoksen.

Ryhmätoiminnassa on muun muassa rakennettu meemejä teemalla ”Keksi kekseistä”. Kuva: Jussi Savolainen.

Lähteet:

Haikkola, L. & Myllyniemi, S. (toim.) 2020. Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. Nuorisotutkimusverkosto: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Grano Oy.

Linnakylä, P., & Malin, A. 2008. Finnish students' school engagement profiles in the light of PISA 2003. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52(6), 583–602.

Linnankylä, P. & Välijärvi, J. Arvon mekin ansaitsemme. Kansainvälinen arviointi suomalaisen koulun kehittämiseksi. 2005. PS-kustannus: Jyväskylä.

Myllyniemi, S. (toim.) Katse tulevaisuudessa. Nuorisobarometri 2016. Nuorisotutkimusverkosto: Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Grano Oy.

Rutter, M., & Maughan, B. 2002. School effectiveness findings 1979-2002. *Journal of School Psychology*, 40(6), 451–475.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu; Otava.

Teksti: Jussi Savolainen, Lehtori, Korkeakouluasiamies, Terveys, sairaanhoitajakoulutus, TAMK, Eläytyen osalliseksi -hankkeen asiantuntija.
Pääkuva: Shutterstock, muokannut Minttu Rantanen